

PROVINSIALE EKSAMEN

NOVEMBER 2022

GRAAD 11

**REKENINGKUNDE
(VRAESTEL 1)**

TYD: 2 uur

PUNTE: 150

10 bladsye + 1 formule bladsy en 'n antwoordboek van 9 bladsye

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord AL die vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDBOEK word voorsien waarin ALLE vrae beantwoord moet word.
3. 'n FORMULEBLAD vir die finansiële aanwysers word voorsien aan die agterkant van die vraestel. Jy kan dit gebruik indien nodig.
4. Wys ALLE bewerkings om deelpunte te verdien.
5. Waar van toepassing, rond alle berekeninge af tot die naaste rand. Alle ander berekeninge moet tot een desimaalpunt gegee word.
6. Lees die instruksies van elke vraag sorgvuldig deur en volg dit noukeurig.
7. Leerders sal punte verbeur vir:
 - Die gebruik van nie-gestandaardiseerde afkortings
 - Oorskryf van syfers of woorde
 - Oorbodige/vreemde items
8. Jy mag 'n nie-geprogrameerbare sakrekenaar gebruik.
9. Jy mag blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
10. Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n riglyn wanneer die vraestel beantwoord word. Probeer om nie daarvan af te wyk nie.

VRAAG	ONDERWERP	PUNTE	TYD IN MINUTE
1	Vastebates en Interne Kontrole	25	20 minute
2	Staat van Omvattende Inkomste	50	45 minute
3	Vennootskappe	40	30 minute
4	Finansiële Aanwysers	35	25 minute
TOTAAL		150	120 minute

VRAAG 1: VASTEBATES EN INTERNE KONTROLE (25 punte; 20 minute)
RnB HANDELAARS

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot RnB Handelaars op 28 Februarie 2022, die einde van die finansiële jaar.

GEVRA:

- 1.1 Voltooi die tabel wat in jou antwoordboek voorsien word. (10)
- 1.2 Berei die Nota van Tasbare Bates voor. Toon alle berekeninge om deelpunte te verdien. (10)
- 1.3 Beantwoord die volgende vrae:
- 1.3.1 Die grond en geboue is in Januarie 2021 herwaardeer en die markwaarde is R700 000. Die finansiële rekords van RnB Handelaars weerspieël R400 000. Watter AARP beginsel word toegepas? (2)
- 1.3.2 RnB Handelaars wil in 'n vervoerbesigheid belê. Die eienaar beoog om teen die einde van Desember 2022 twee vragmotors te koop om goedere deur Suid-Afrika te vervoer. Die eienaar is bekommerd oor die hoë instandhoudingsuitgawes van vragmotors en hy het jou raad nodig. Verskaf DRIE punte. (3)

INLIGTING:

Saldo's op 1 Maart 2021			
	Kosprys	Opgehoopte waardevermindering	Drawaarde
Grond en geboue	400 000	(0)	400 000
Voertuie	300 000	(76 000)	224 000
Toerusting	80 000	(20 000)	60 000

TRANSAKSIES
(a) Grond en geboue:

- Gedurende Junie 2021 het die eienaar 'n paar uitbreidings aan die geboue gemaak met 'n totale koste van R120 000.
- Nadat swaar reën skade aan sommige dele van die geboue, aangerig het, het die eienaar R25 000 bestee om die stoorkamer te herstel.

(b) **Voertuie**

- Op 31 Augustus 2021, het die besigheid 'n ou voertuig wat R100 000 gekos het by Mzanzi Motorhandelaars ingeruil vir R55 000.
- Die voertuig wat ingeruil is, was gekoop op 1 Maart 2019.
- Die voertuig wat ingeruil is, het 'n opgehoopte waardevermindering van R36 000 gehad op 1 Maart 2021.
- Die koste van die nuwe voertuig wat aangekoop is, was R150 000.
- Waardevermindering op voertuie word bereken teen 20% p.j. op die verminderde saldo metode.

Toerusting:

- RnB Handelaars het op 30 November 2021 twee nuwe skootrekenaars gekoop teen 'n koste van R6 000 elk.
- Waardevermindering op toerusting word bereken teen 10% p.j. op die kosprys metode.

VRAAG 2: STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE
(50 punte; 45 minute)
MK HANDELAARS

Die volgende inligting was geneem uit die rekeningkundige rekords van MK Handelaars, 'n besigheid wat besit word deur die voormalige krieketspeler, Makhaya Ntini. Die laaste dag van die finansiële jaar is 30 Junie 2022.

GEVRA:

- 1.1 Stel die Staat van Omvattende Inkomste (Inkomstestaat) op vir die jaar geëindig 30 Junie 2022 op.

INLIGTING:

1.

Lys van sommige saldo's en totale van MK Handelaars op 30 Junie 2022	
Handelsvoorraad	81 000
Debiteurekontrole	53 000
Vaste deposito: SACB (8% p.j.)	12 500
Voorsiening vir oninbare skuld (1 Julie 2021)	1 500
Verkope	1 032 000
Koste van verkope	427 000
Debiteureafslag	32 000
Salarisse en lone	125 000
Water en elektrisiteit	25 000
Huur inkomste	47 250
Korting toegestaan	1 500
Versekering	6 400
Verpakkingsmateriaal	4 200
Skryfbehoeftes	4 100
Oninbare skuld	1 500
Mediesefondsbydrae	3 000
Korting ontvang	4 200
Rente op vaste deposito	500
Oninbare skuld verhaal	1 000
WVF bydrae	1 250
Vaardigheidsontwikkelings heffing	1 250
Bankkoste	840
Rente op oortrokke rekening	360
Diverse uitgawes	41 000

2. Aansuiwerings en addisionele inligting:

- 2.1 Verpakkingsmateriaal ter waarde van R500 is op 21 Augustus 2021 aangekoop maar verkeerdlik na die skryfbehoefterekening oorgeboek.
- 2.2 'n Kredietnota vir R225 wat op 30 Augustus 2021 aan Tendulkar uitgereik is, is nie aangeteken nie. Die voorraad is deur Tendulkar teruggestuur omdat die verkeerde kleur T-hemde aan hom gestuur is. Die winsopslag op koste vir hierdie goedere was 50%.
- 2.3 Ingesluit by die versekeringsbedrag is 'n jaarlikse premie van R2 400 betaal vir die tydperk 1 Januarie 2022 tot 31 Desember 2022.
- 2.4 Volgens 'n fisiese voorraadopname was die volgende aan die einde van die jaar voorhande:
Handelsvoorraad, R79 100
Verpakkingsmateriaal, R900
- 2.5 Huurinkomste sluit die huur ontvang tot 31 Julie 2022 in. Die maandelikse huur is met 10% verhoog vanaf 28 Februarie 2022.
- 2.6 Die leningstaat ontvang van ICC het die volgende gewys:

Saldo op 1 Julie 2021	42 875
Terugbetaling vir die jaar	10 000
Rente gekapitaliseer vir die jaar	??
Saldo op 30 Junie 2022	40 000

- 2.7 David Warner, 'n debiteur wie se rekening voorheen as oninbaar afgeskryf is, het op 25 Augustus 'n bedrag van R210 in die bankrekening van die onderneming gedeponeer. Die boekhouer het per abuis die bedrag in die debiteurekontrole kolom van die Kontantontvangstejoernaal ingeskryf en so oorgeboek. Maak die fout reg.
- 2.8 Die volgende inligting geneem uit die Salarisjoernaal vir Junie 2022, is nog nie in die boeke van die besigheid aangeteken nie:

Bruto salaris	30 000
Mediesefonds aftrekkings	1 300
Pensionfonds aftrekking	700
LBS aftrekking	6 000
WVF aftrekking	300
Mediesefonds bydrae	2 600
WVF bydrae	300
VOH bydrae	300

- 2.9 Die rekening van Gibbs, 'n debiteur, wat R450 skuld moet afgeskryf word, omdat dit aan die lig gekom het dat hy die land verlaat het en om in Japan krieket te speel.

- 2.10 Voorsiening vir oninbare skuld moet met R200 verminder word.
- 2.11 Van die rente op vaste deposito is uitstaande. Rente word nie gekapitaliseer nie.
- 2.12 Die water en elektrisiteitrekening vir Augustus 2022 is ontvang maar nog nie betaal nie, R5 000.
- 2.13 Waardevermindering vir die jaar bereken was R27 470.

50

VRAAG 3: VENNOOTSKAPPE

(40 punte; 30 minute)

BRYAN ADAMS WINKELS

Die volgende inligting is geneem uit die rekeningkundige rekords van Bryan Adam Winkels met vennote A. Bryan en B. Adam. Hul finansiële jaar eindig jaarliks op 28 Februarie. **Rond asseblief alle antwoorde af tot die naaste rand waar nodig.**

REQUIRED:

- 3.1 Sê of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Skryf slegs Waar of Onwaar langs die nommers 3.1.1 tot 3.1.5 in die ANTWOORDBOEK.
- 3.1.1 Eienaarsbelang by vennootskappe bestaan slegs uit kapitaal en onttrekkings.
- 3.1.2 Alle lopende rekeninge is bedryfslaste.
- 3.1.3 Die vennootskapsooreenkoms bepaal die hoeveelheid kapitaal wat deur elke vennoot tot die besigheid moet bydra.
- 3.1.4 Die vennote se verdienste word in die Kapitaalrekening aangeteken.
- 3.1.5 Die vennote kan kies wanneer hulle hulle kapitaalrekening wil verhoog of verminder sonder om die ander vennote in te lig. (5)
- 3.2 Gebruik die inligting hieronder om die Privaatrekening Nota op 28 Februarie 2022 op te stel. (23)
- 3.3 Stel die Ekwiteit en Laste-afdeling van die Staat van Finansiële Posisie (Balansstaat) op 28 Februarie 2022. (12)
Waar notas nie vereis word nie, toon alle berekeninge in hakies om deelpunte te verdien.

INLIGTING:

1. Die volgende saldo's het onder andere in die boeke van Bryan Adam Winkels verskyn op 28 Februarie 2022:

Kapitaal: A. Bryan	200 000
Kapitaal: B. Adam	100 000
Privaatrekening: A. Bryan (1 Maart 2021)	(Cr) 6 300
Privaatrekening: B. Adam (1 Maart 2021)	(Dr) 1 400
Onttrekkings: A. Bryan (Sien nr. 4 onder.)	???
Onttrekkings: B. Adam	132 600
Lening: AB Bank (Sien nr. 6 onder.)	???
Handels en ander betaalbares (Sien nr. 5 onder.)	45 050
Bank Oortrokke	11 940

2. Die netto wins soos bereken in die Inkomstestaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022 beloop R311 300.

3. Die vennootskapsooreenkoms bepaal die volgende:

3.1 Vennote sal die volgende salarisse ontvang:

- A. Bryan – R6 700 per maand
- B. Adam – R102 000 per jaar

3.2 A. Bryan behoort 'n bonus van R16 000 te ontvang vir ekstra dienste gelewer.

3.3 Die vennote moet 15% rente per jaar op hul kapitaal ontvang.
Die koers is op 1 September 2021 na 18% per jaar verander.

NOTA:

- (a) A. Bryan het sy kapitaal op 1 Desember 2021 met 40 000 verhoog – dit was behoorlik geboekstaaf.
- (b) B. Adam het sy kapitaalbydrae met R20 000 op 1 September 2021 verminder – dit is nie geboekstaaf nie aangesien die rekenmeester siek was op die dag van die transaksie.

3.4 Winste of verliese word verdeel in die verhouding 5 : 2 for A. Bryan en B. Adam onderskeidelik.

4. A. Bryan het die volgende gedurende die jaar onttrek:

- Aan die einde van elke maand 'n bedrag gelykstaande aan sy maandelikse salaris, volgens die vennootskapsooreenkoms.
- 'n Eenmalige kontantonttrekking van R4 670 EN handelsvoorraad met 'n kosprys van R8 790 vir persoonlike gebruik.

5. Die besigheid het huurinkomste vir 2 maande vooruit ontvang, R10 500.
6. Die lening van AB Bank is op 31 Januarie 2020 aangegaan. 'n Terugbetaling van R15 000 word jaarliks op 28 Februarie gemaak. Die betaling vir die jaar is op 28 Februarie 2022 gemaak, maar dit is nie in die boeke van die besigheid aangeteken nie.
7. Die skuld : ekwiteitsverhouding vir 2022 is 0,4 : 1

40

VRAAG 4: FINANSIËLE AANWYSERS

(35 punte; 25 minute)

VERMAAK ONTWERPERS

Die inligting hieronder verskaf is uit die Finansiëlestate van Vermaak Ontwerpers geneem. Vennote Verma en Marcus het hul interieurontwerpbesigheid in 2019 begin.

GEVRA:

Beantwoord die onderstaande vrae in die ANTWOODBOEK wat verskaf is.

Nota: Waar van toepassing, moet alle antwoorde finansiële aanwyser en syfers insluit. **Rond alle antwoorde af tot een desimale plek.**

- 4.1 Bereken die persentasie opbrengs verdien op gemiddelde ekwiteit vir die besigheid vir 2022. (5)
- 4.2 Bereken die persentasie opbrengs verdien deur Verma op sy gemiddelde ekwiteite vir 2022. (5)
- 4.3 Lewer kommentaar oor die twee finansiële aanwysers van die besigheid genoem in VRAE 4.1 en 4.2. (4)
- 4.4 Bereken die Skuld : Ekwiteitsverhouding vir 2022. (4)
- 4.5 Was dit na jou mening, 'n goeie idee om die lening te verhoog? Motiveer jou antwoord. (4)
- 4.6 Bereken die bedryfskapitaalverhouding vir 2022. (3)
- 4.7 Bereken die vuurproefverhouding vir 2022. (4)
- 4.8 Lewer kortliks kommentaar oor die likiditeitsposisie van die onderneming vir 2022. Verskaf TWEE finansiële aanwysers met syfers. (6)

INFORMATION:

1. **Uittreksel van die Inkomstestaats vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022**

	2022	2021
Omset	570 000	600 000
Koste van verkope	380 000	450 000
Bruto wins	190 000	150 000

2. **Uittreksel van die Balansstaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022:**

	2022	2021
Nie-Bedryfsbates	690 000	459 000
Bedryfsbates	160 000	145 000
Inventarisse	95 000	91 000
Eienaarsbelang	420 000	234 000
Kapitaal: Verma	200 000	160 000
Kapitaal: Marcus	200 000	80 000
Privaatrekening: Verma	8 000	2 000
Privaatrekening: Marcus	12 000	(8 000)
Nie-Bedryfslaste	360 000	280 000
Bedryfslaste	70 000	90 000

3. **Addisionele inligting:**

- 3.1 Die netto wins vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022 beloop R58 000.
- 3.2 Vennoot Verma het 'n totaal van R37 000 verdien vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2022.
- 3.4 **Die volgende finansiële aanwysers was bereken vir 2021:**

Verhouding	Resultate
Opbrengs verdien op besigheid se ekwiteit	24%
Opbrengs verdien deur Verma	26%
Opbrengs verdien deur Marcus	23%
Skuld: Ekwiteitsverhouding	1,2 : 1
Omsetsnelheid van voorraad	9 keer
Bruto wins as 'n persentasie van koste van verkope	33⅓%
Rente op vaste deposito	9%
Bedryfskapitaalverhouding	1,6 : 1
Vuurproefverhouding	0,6 : 1

- 3.5 Die rentekoers op die lening van Rand Bank is 21% p.j. en die rente betaal gedurende die huidige jaar het R57 600 beloop.

BYLAE
FORMULEBLAD

$\frac{\text{Bruto Wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bruto Wins}}{\text{Koste van Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto Wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Bedryfsuitgawes}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bedryfswins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	
$\frac{\text{Totale Verdienste deur Vennoot}}{\text{Gemiddelde Vennotebelang}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto Wins}}{\text{Gemiddelde Eienaarsbelang}} \times \frac{100}{1}$	
Bedryfsbates: Bedryfslaste	Bedryfsbates – Voorraad: Bedryfslaste	
$\frac{\text{Gemiddelde Debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times \frac{365}{1} \text{ of } \frac{12}{1}$	$\frac{\text{Gemiddelde Krediteure}}{\text{Krediet aankope of Koste van Verkope}} \times \frac{365}{1} \text{ of } \frac{12}{1}$	
$\frac{\text{Gemiddelde Voorraad}}{\text{Koste van Verkope}} \times \frac{365}{1} \text{ of } \frac{12}{1}$	$\frac{\text{Koste van Verkope}}{\text{Gemiddelde Voorraad}}$	
Nie Bedryfslaste: Vennotebelang	Totale Bates: Totale Laste	
$\frac{\text{Vaste koste}}{\text{Verkoopprys per eenheid} - \text{Veranderlike koste per eenheid}}$		